

kwaliteit > verdieping

blog

27 mei 2016 2538

Patiënt is partner en geen consument

In de jaren zestig van de vorige eeuw ontstond de eerste samenwerking in de zorg, tussen huisartsen, wijkverpleegkundigen en maatschappelijk werkers. Er kwamen hometeams tot stand. De tweede golf van samenwerking kwam op in de jaren tachtig. Die betrof de zorg aan mensen met chronische aandoeningen. De eerste lijn en tweede lijn gingen samenwerken: transmurale zorg werd geboren.

Later waaierde deze ketenzorg uit naar de geestelijke gezondheidszorg, de palliatieve zorg, de spoedeisende zorg en de geboortezorg. Thans komt een derde generatie van samenwerking op: die tussen professionals en patiënten en hun naasten. Deze samenwerking concreetiseert zich in bijvoorbeeld gedeelde besluitvorming over te kiezen behandelmethoden; een persoonsgebonden budget waarmee patiënten hun eigen zorg inkopen; de case manager die samen met patiënt en familie een integraal zorg/leefplan

opstelt; stimulering van zelfmanagement alsmede de openstelling van het elektronische dossier voor patiënten. Deze derde generatie van samenwerking is een goede aanvulling op de eerste twee vormen. Want een goed functionerend eerstelijns team kan zo makkelijk bedreigend zijn voor een patiënt die net iets anders wil dan de multidisciplinaire richtlijn voorschrijft. En wat is de meerwaarde van een professioneel, transmurale team als patiënten zich niet houden aan voorgestelde leefregels, hun medicatie niet trouw innemen en mantelzorgers uitgeput zijn?

Samenwerkingspartner

In de eerste twee samenwerkingsmodellen is de patiënt een consument. In het derde model is hij of zij samenwerkingspartner van professionals. Samen produceren zij gezondheid: de patiënt is co-producent. Bij dit derde model is de theorie dat de zorg effectiever is dan bij alleen samenwerking tussen professionals. Een beperkende voorwaarde tot realisering is ten eerste dat professionals geen tijd hebben om samen te werken met de patiënten. De tijd ontbreekt om te luisteren naar specifieke vragen van patiënten, hen en hun familie te informeren en het zelfmanagement te verbeteren. Ten tweede verandert de relatie als de patiënt partner is van de professional. Die relatie wordt gelijkwaardiger. Niet alle professionals willen dat.

Enkele interventies

Er zijn tal van interventies ontwikkeld om samenwerking tussen professionals en patiënten en hun naasten te stimuleren. Ik noem: het begeleiden van het aanpassen van leefstijlen; het trainen van zelfmanagement, bijvoorbeeld pijnmanagement; de psycho-educatie in de geestelijke gezondheidszorg; het ondersteunen van mantelzorgers; het gebruik van keuzehulp alsmede de motiverende gespreksvoering. Deze zijn niet altijd even effectief door het ontbreken van een goede, onderbouwde theorie.

Modellen

Voor de eerste twee vormen van samenwerking (die tussen professionals) bestaan thans wetenschappelijk onderbouwde modellen. Het Nederlands Huisartsen Genootschap bijvoorbeeld heeft die opgesteld voor samenwerking in de eerste lijn. Voor de chronische zorg bestaat bijvoorbeeld het Chronic Care Model. Voor de samenwerking tussen professionals en patiënten zijn er nog geen algemene, alles omvattende modellen. Dat bleek op het zestiende congres van de International Foundation of Integrated Care. Dat vond van 23 tot en met 25 mei plaats in Barcelona. Twaalfhonderd onderzoekers, projectleiders en beleidsmakers namen eraan deel. Geïntegreerde zorg binnen de eerste lijn en tussen eerste en tweede lijn vormde het hoofdonderwerp van vele boeiende voordrachten. Gelukkig kwam er ook een aantal studies aan de orde over patiënten als partner van professionals en co-producent van gezondheid. Hopelijk leiden die laatste studies op termijn tot algemeen geldende effectieve modellen.

Guus Schrijvers

Oud-hoogleraar Public Health en gezondheidseconoom

[Bekijk profiel](#)

Zorgvisie nieuwsbrief

Mis geen zorgnieuws. Meld u nu aan voor de Zorgvisie nieuwsbrief.

[Registreren kan hier](#)

laatste blogs

[Patiënt is partner en geen consument](#)[Msb's met de blik vooruit gericht](#)[Geboortezorg is beter dan ooit](#)[Beste PvdA](#)

1

[Gratis parkeren](#)[Het gedeeltelijke gelijk van Marian Kaljouw](#)[Flexibel zijn](#)

PARTNERLINKS

Loyalis Deskundig verzekeraar, expert in de sector en uniek in de markt, dat is Loyalis. **Congres BeSturen op digitale innovatie** Wat moet u doen om digitale innovaties van de grond te krijgen? **Verpleeghuiscare vernieuwen?** Te weinig niveau 4 en 5? Bekijk ons aanbod! **BDO Branchegroep Zorg** Geeft u grip op krimp **Mini MBA Zorgmanagement** Up to date in 9 dagen | 20 sept t/m 13 dec 2016 **PlanCare - Hét ECD voor de zorgsector** Ondersteunt de volledige breedte en diepgang van de processen. **Collegereeks Management in de Zorg | 5 sept t/m 2016** Leer over de zeven actuele management onderwerpen! **Symposium Crisismanagement bij VUmc | 8 sept** Een ziekenhuis onder water: de lessen van VUmc **Cultuur en Gedrag in Organisaties – 13/9-11/10** Leer leiding te geven aan de veranderingen in uw organisatie! **Congres Zorgdeclaraties – 22/9** Terug in Control. Leer hoe u uw declaratieproblematiek op orde krijgt! **Masterclass Capaciteitsplanning in de Zorg** Leer grip te houden op uw personeelplanning! **Expertisetafels Verpleegzorg, zorg op maat.** Voor directie en hoger management. Schrijf u snel in! **Advante biedt Grip op Bedrijfsvoering** Van Zorgzaam naar Zorg-saam

Zorgvisie kopstukken

Een Twitter-lijst door [@Zorgvisie](#)

Invloedrijke personen op Twitter, met name bestuurders, managers, inhoudelijk experts en politici.

aad koster @kosteraad Now at conference of @euroipse in The Hague about new economy and social protection. I'll mention good example actiz

13m

Daan Dohmen heeft geretweet

Monique van Doorn @Doom1 Interessante job!
[twitter.com/daandohmen/sta...](#)

3u

Marcel Canoy heeft geretweet